

ГРИЦИКИ

Bursae pastoris herba

SHEPHERD'S PURSE

Висушені, цілі або фрагментовані надземні частини *Capsella bursa-pastoris* (L.) Medik. з квітками і плодами.

Вміст: не менше 0.20 % діосміну ($C_{28}H_{32}O_{15}$; *М.м.* 609), у перерахунку на суху сировину.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ

А. Ціла сировина. Стебла до 3 мм завтовшки, зазвичай поздовжньотонкоборозенчасті, циліндричні або більш-менш кутасті, від світло-сірого до світло-зеленого кольору. Листя прикореневої розетки від еліптичної до ланцетної форми, перисто-розділені або перисто-розсічені, з дрібнозубчастим або цілим краєм. Стеблові листки дрібніші, рідкісні, сидячі, стеблообіймаючі, з цілим краєм і стрілоподібною основою. Листки зелені, голі або рідко опушені. Квітки згруповані в китицю на верхівці стебла; кожна квітка має 4 білі пелюстки до 4 мм завширшки й приблизно вдвічі довші за 4 чашолистки. Плоди, які присутні одночасно з квітками, зеленого або світло-зеленого кольору, сплюснені оберненосерцеподібні стручечки з ніжкою, 4–6 мм завдовжки, мають чітко помітні залишки стовпчика маточки. Часто в розплющеному стручечку виявляється біла фальшива перегородка, яка розділяє зрощений плодолистик надвое. Насіння приблизно 1 мм завдовжки, овальне, червонувато-коричневе.

Фрагментована сировина. Численні фрагменти стебел, серцеподібні стручечки й окремі залишки плодолистків із перегородкою.

В. Мікроскопічне дослідження (2.8.23). Порошок від жовтувато-зеленого до блідо-зеленого кольору. Переглядають під мікроскопом, використовуючи *хлоральгідрату розчин Р*. У порошку виявляються такі діагностичні структури (Рис. 2947.-1): численні зірчасті одноклітинні покривні волоски з 3–5 кінцівками й товстими бородавчастими оболонками, ізольовані або на епідермі листка [В, F], що складається з епідермальних клітин, дещо звивистих на верхній епідермі [Ва] і звивистих на нижній епідермі [Fa], дуже великих одноклітинних покривних волосків до 500 мкм завдовжки, з товстими гладкими або дещо шорсткими оболонками, із широкою основою і загостреною верхівкою [С] і анізоцитних продихів (2.8.3) [Вb], більш численних на верхній епідермі, ніж на нижній; клітини палисадної паренхіми зазвичай прилегли до верхньої епідерми [Вс]; численні фрагменти епідерми стебла [D] з подовжених або прямокутних клітин, покритих дуже тонкозморш-

куватою кутикулою [Da], й анізоцитних продихів [Db]; фрагменти судинних пучків [G] зі спіральних судин або судин з облямованими порами [Ga] і подовжених, дещо пористих волокон [Gb]; фрагменти епікарпія плода з прямокутних клітин із тонкими звивистими оболонками, покритих дуже зморшкуватою кутикулою, й анізоцитних продихів [H]; фрагменти ендокарпія плода [A] з довгих веретеноподібних волокон із товстими пористими стінками [Aa], зазвичай з розташованими нижче судинними пучками [Ab]; можуть бути наявні фрагменти пелюсток і овальні або округлі пилкові зерна, приблизно 25 мкм завдовжки [E], з тонкопористою екзиною.

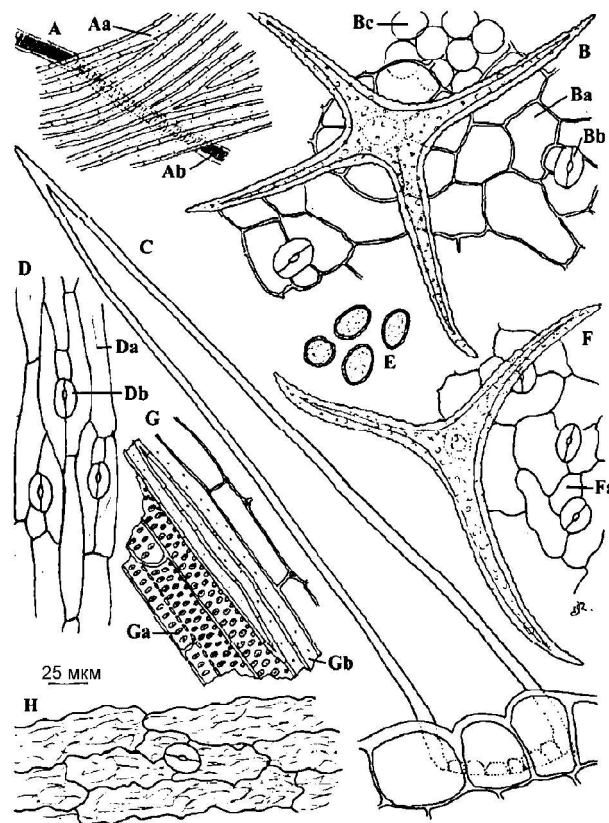

Рисунок 2947.-1. Діагностичні структури грициків (ідентифікація В)

С. Високоєфективна тонкошарова хроматографія (2.8.25).

Випробовуваний розчин. До 2.0 г здрібненої на порошок сировини (710) (2.9.12) додають 10.0 мл метанолу *Р*, нагрівають за температури 60 °С протягом 10 хв, фільтрують або центрифугують і використовують фільтрат або надосадову рідину.

Розчин порівняння (а). 2.5 мг хлорогенової кислоти *Р* й 2.5 мг рутозиду тригідрату *Р* розчиняють у метанолі *Р* і доводять об'єм розчину тим самим розчинником до 10.0 мл.

Розчин порівняння (b). 2.5 мл розчину порівняння (а) доводять метанолом *Р* до об'єму 10.0 мл.

Розчин порівняння (c). 2.5 мг гіперозиду *Р* і 2.5 мг хлорогенової кислоти *Р* розчиняють у метанолі *Р* і до-